

חזית המקושש: אבניית האנונימיות במקרא

The Wood-Gatherer: Anonymity in Tanakh

(1) במדבר טו, לב-לו

(לב) ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת: (לג) ויקריבו אתו המוצאים אתו מקושש עצים אל-משה ואל-אהרן ואל כל-העדה: (לד) ויניחו אתו במשמך כי לא פרש מה-יעשה לו: (לה) ויאמר ה' אל-משה מות יומת האיש רגום אתו באבנים כל-העדה מחוץ למחנה: (לו) ויצאו אתו כל-העדה אל-מחויץ למחנה וידגמו אתו באבנים וימת באשך צוה ה' את-משה:

(2) ספרי במדבר פרשת שלח פסקא קיג

וימצאו איש מקושש עצים, תולש מן הקרקע אתה אומר תולש מן הקרקע או אינו אלא איש ושמו מקושש ת"ל ויקריבו אותו המוצאים אותו מקושש עצים תולש מן הקרקע ומי היה זה צלפחד דברי ר' עקיבא נאמר כאן מדבר ונאמר להלן מדבר האמור אף מדבר האמור כאן צלפחד. ר' יהודה בן בתירה אומר עתיד ליתן את הדין כל האומר צלפחד מקושש היה אם מי שאמר והיה העולם כיסה עליו ואתה מגלה עליו אלא מאין היה מן המעפילים היה שנאמר ויעפילו לעלות אל ראש ההר.

(3) ספרי זוטא פרק טו

ויהיו בני ישראל במדבר, אמר ר' אליעזר בן יעקב נאמר כאן ויהיו בני ישראל במדבר ונאמר להלן אבינו מת במדבר מה מדבר שנא' להלן צלפחד אף מדבר האמור כאן צלפחד. - אמר לו ר' שמעון אי אפשר לומר מקושש היה צלפחד מפני שהיה מקושש בשנה ראשונה בעשרים ואחד לחדש השני וכי אפשר שיהיו בנות צלפחד בנות מלכים נאות וכשרות הקטנה שבהן היתה יושבת ארבעים שנה עד שלא נשאת וכי באיזו שעה מת צלפחד בשעה שנ' וישמע הכנעני מלך ערד באותה שעה מת צלפחד: וימצאו איש, איש אחד היה:

Why are they attempting to determine his identity?

Why the emphasis that there was only one man?

(4) שבת צו ע"ב - צז ע"א

תנו רבנן מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגו' ולהלן הוא אומר אבינו מת במדבר מה להלן צלפחד אף כאן צלפחד דברי רבי עקיבא אמר לו רבי יהודה בן בתירה עקיבא בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין אם כדבריך התורה כיסתו ואתה מגלה אותו ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק ואלא הא גמר גזירה שוה גזירה שוה לא גמר אלא מהיכא הוה מויעפילו הוה

5) בראשית לו, טו-יז Type 1: insignificance

(טו) וימצאו איש והנה תעה בשדה ושאלהו האיש לאמר מהתבקש: (טז) ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים: (יז) ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים נלכה דתינה וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן:

6) שמות ב, א-י Type 2: focus – or Type 3: universality

(א) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי: (ב) ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים: (ג) ולא יכלה עוד הצפינו ותקחלו תבת גמא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאר: (ד) ותתצב אחתו מרחק לדעה מה יעשה לו: (ה) ותדר בת פרעה לרחץ על היאר ונערתיה הלכת עליה היאר ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה: (ו) ותפתח ותראה את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה: (ז) ותאמר אחתו אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד: (ח) ותאמר לה בת פרעה לבי ותלך העלמה ותקרא את אם הילד: (ט) ותאמר לה בת פרעה היליכי את הילד הזה והינקהו לי ואני אתן את שכרך ותקח האשה הילד ותניקהו: (י) ויגדל הילד ותבאהו לבת פרעה והיא לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתהו: (7) שמות ו, כ

ויקח עמרם את יוכבד ודתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה ושני חיי עמרם שבע ושלשים ומאת שנה:

8) שמות טז, יט-כז Type 4: protecting reputation – or Type 3: universality

(יט) ויאמר משה אלהם איש אל יותר ממנו עד בקר: (כ) ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש ויקצה עליהם משה: (כא) וילקטו אתו בבקר בבקר איש כפי אכלו ותם השמש ונמס: (כב) ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני העמר לאחד ויבאו כל נשיאי העדה ויגידו למשה: (כג) ויאמר אלהם הוא אשר דבר ה' שבתון שבת קדש לה מחר את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו ואת כל העוף הניחו לכם למשמרת עד הבקר: (כד) ויניחו אתו עד הבקר כאשר צוה משה ולא הבאיש ורמה לא היתה בו: (כה) ויאמר משה אכלהו היום כישבת היום לה היום לא תמצאוה בשדה: (כו) ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו: (כז) ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו:

9) רות א, א-ב Type 5: suspense – meaningful names

(א) ויהי בימי שפט השפטים ויהי רעב בארץ וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב הוא ואשתו ושני בניו: (ב) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים מבית לחם יהודה ויבאו שדי מואב ויהיו שם:

10) רות ב, א

ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז:

11) רות ד, א Type 6:

ובעז עלה השער וישב שם והנה הגאל עבר אשר דבר בעז ויאמר סודה שבדה פה פלני אלמני ויסר וישב:

12) רות ד, ט-י

(ט) ויאמר בעז לזקנים וכל העם ידים אתם היום כי קניתי את כל אשר לאלימלך ואת כל אשר לכליון ומחלון מיד נעמי: (י) וגם את רות המואביה אשת מחלון קניתי לי לאשה להקים שם המת על נחלתו ולא יכרת שם המת מעם אחיו ומשער מקומו ידים אתם היום: